

GIÁ BÁN

PHONG-THÁP	NGOẠI QUỐC
Mỗi năm 1.200	1.500
Sáu tháng 1.000	1.200
Ba tháng 700	900

Khu vực phân phát: Hà Nội, Hải Phòng, Vinh, Huế, Đà Nẵng, Sài Gòn, Cần Thơ, Mỹ Tho, Bến Tre, Trà Vinh, Sóc Trăng, Bạc Liêu, Cà Mau.

TIẾNG-DÂN

La Voix du Peuple 民
Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

Lòng tự ái
thường làm hại
cho sự công bình.

ĐIỀU LỆ
THU ĐĂNG KÝ
SỐ 1.588

TỰ-ÁI CÓ PHẢI LÀ TÂM-LÝ CHUNG CỦA LOÀNGƯỜI KHÔNG?

Tốt, xấu, hay, dở, là cái (tính) người thường dùng để phê bình người và việc của mình và của kẻ khác, tùy theo ý mình càng chỗ ưa ghét riêng, không ai không có tính ấy.

Theo như người đời thì họ nhận là ai cũng có cái lòng tự ái: để cái gì của mình là tốt là hay, mà của kẻ khác là xấu là dở. Thực ra không phải toàn thế: vì như xưa ta ngày xưa học theo đạo hóa của Tào thì cho cái gì của Tào cũng là tuyệt phẩm tốt và hay, mà cái gì của mình cũng xấu và dở; ngày nay theo đạo hóa Tào thì lại nhận cái gì của Tây là hay là tốt mà của mình là dở là xấu. Đó là một lẽ trái với thuyết tự ái nói trên.

Riêng về cá nhân, cũng có lẽ trái như thế. Là trái này tay không bao quát cả mọi người, song cũng tương đối. Có người do sự mình là xấu mà nhận sự người là tốt. Chả thế sao họ bỏ sự nhà mà đi tìm sự người?

Nhưng về mặt văn chương thì rõ là tự ái rất nhiều nhà văn sĩ lại nhận của mình là hay mà của kẻ khác là dở. Chả thế sao nhiều bài đầu Ngô cuối Sở, không thành của, mà họ cũng tự nhận là hay mà của kẻ khác là dở. Chả thế sao nhiều bài đầu Ngô cuối Sở, không thành của, mà họ cũng tự nhận là hay mà của kẻ khác là dở.

Có người nói: Tốt, xấu, hay, dở, cái tên và cái thiệt của nó không nhất định, theo thời theo xứ và theo hoàn cảnh mà thành ra khác nhau. Như Hán học ở xứ ta ngày xưa gọi là tốt, mà ngày nay thành ra xấu; và ngày nay gọi là xấu, mà ngày xưa gọi là tốt. Đó là một lẽ trái với thuyết tự ái nói trên.

Thật ra thì, mà văn sĩ cũng thế; cái gọi là tốt là xấu hay dở ở đời này, mà ở đời kia lại khác, đó là một lẽ trái với thuyết tự ái nói trên.

Họa-Cốt lại cáo

Nhà ông Durban bị khám

Tin ông Cựu quản lý văn khố Durban ở Hải Phòng bị bắt vì tội tén, như đã đăng số trước. Ông đã bị giam.

Chiều 24-8-34, hồi 3 giờ, ông bị đưa ở khám ra tù, rồi quan đi thăm khám cũng một viên ngục và 2 viên mật thám tây đưa ông về nhà ở phố Henri Rivière, số 50, để khám xét xem có giấy mà gì quan trọng không.

CHUYÊN ĐỀ

Lại « Tây-Annam »

Ông văn - khoa và luật - khoa tiến sĩ Nguyễn-mạnh Tường một rồi vì một cái nói mà đã làm cho các bạn đồng nghiệp như anh Như Hoa, cô Minh Nguyệt... nổi cơn giận. Mà ông Nguyễn Tường có nói gì đâu! Ông chỉ nói rằng ông hôm nay đi về nhà mình để ăn cơm thôi, và ông nói rằng ông hôm nay đi về nhà mình để ăn cơm thôi.

Đó là nói qua chuyện ông Nguyễn Tường. Nay có chuyện quan hệ hơn là chuyện ông Nguyễn Tường. Ông Nguyễn Tường là một vị thường vụ quan là phải. Ông cũng đang đi công tác ở đây, và ông cũng đang đi công tác ở đây.

Ông Nguyễn Tường là người Annam đặc, nghĩa là cha mẹ ông bà ông cũng Annam, ông cũng ở Annam từ lúc ông còn nhỏ, nhưng vì ông là dân Tây, nên ông có ông như là Tây. Ông Nguyễn Tường là một vị thường vụ quan là phải.

Đó, ông Nguyễn Tường nhận mình là Tây cho gì nữa! Không những ông nhận ông là Tây, mà ông lại chỉ biết có quyền lợi của người Tây. Mà có sức để ép quyền lợi của người Annam.

Nhưng may trong việc lại có ông Mari-ông. Ông này mới thật là Tây. Vì ông là một vị thường vụ quan là phải. Ông cũng đang đi công tác ở đây, và ông cũng đang đi công tác ở đây.

NỘI DUNG CỦA HỘI NGHỊ "HOA-THỊNH-ĐỒN"

(Tiếp theo)

3) Nước Anh đề khởi sự dự bị hội nghị giao thiệp. Sau các nước tiếp từ Anh và chính thức đáp phúc thừa nhận hội nghị giao thiệp, tự nhiên chính phủ Mỹ phải tới một bước mà định ngày hội và địa điểm hội nghị cũng đưa ra một chính thức. Và việc ấy, nhân các nước lợi hại không đồng nên yêu cầu cũng có khác.

Đương lúc Nhật bản yêu cầu hội nghị giao thiệp và Anh chấp thuận hội nghị, thì nước Anh cũng yêu cầu trước kỳ hội nghị theo như Mỹ đã đề khởi, mở một cuộc dự bị hội nghị ở Luân-đôn. Hội này nước Anh chính là người chủ động, nên đối với lời thỉnh cầu của nước Mỹ không có dị nghị, còn nguyên nhân yêu cầu trước mở cuộc dự bị hội nghị vì 3 mối này:

1) Vấn đề Thái bình dương và Viễn đông, nếu 3 nước Anh, Nhật, Mỹ là nước chủ chốt, mà trước kỳ hội nghị không lường giải trước và thương định những điều kiện, thì đến ngày chính thức hội nghị, sẽ gặp nhiều vấn đề mà không có kết quả.

2) Hội nghị này có nhiều vấn đề quan hệ mật thiết với các xứ thuộc địa của Anh, cho nên trước kỳ hội nghị, các xứ thuộc địa của Anh, lúc bấy giờ có để quốc hội nghị mà định trước và thương định những điều kiện, thì đến ngày chính thức hội nghị, sẽ gặp nhiều vấn đề mà không có kết quả.

3) Hội nghị này có nhiều vấn đề quan hệ mật thiết với các xứ thuộc địa của Anh, cho nên trước kỳ hội nghị, các xứ thuộc địa của Anh, lúc bấy giờ có để quốc hội nghị mà định trước và thương định những điều kiện, thì đến ngày chính thức hội nghị, sẽ gặp nhiều vấn đề mà không có kết quả.

Hôm 20 Aout, trước của phòng giấy của hội nghị là hai hàng rợp cờ, người ta có thấy một ông vua hiện rõ và phía phải là ông vua này là Pa a Polret.

Ấy đó, sự kiện này người ta có thể vào đây! Ông vua hiện rõ và phía phải là ông vua này là Pa a Polret.

Có tin ở Saint-Martin rằng vào rồi có 12 người là ở Guyane (Nam Mỹ) với hiện trước mặt.

Câu chuyện bắt dân tư ích đi làm xây biệt Tòng

QUẢNG-NGÀI. — Về chuyện « lấy 5 ngày tư ích đi làm xây biệt Tòng », gần đây báo lý các xã thôn thuộc phủ Sơn Tịnh, có cùng nhau ký đơn gửi kêu nại tại Tòa Khâm-sứ cùng Bộ Tài chính và Xã hội cứu tế. Ngày 18 Aout 1934 có trả lời các báo lý tới phủ huyện.

Đang 8 giờ mai, có quan Công sứ và quan lĩnh tới nhà hiền: « Về khoản đem dân tư ích đi làm xây biệt Tòng, mà các xã kiến nghị, đây là việc của tư ích, không phải là việc của công, nên cũng đừng cho. Vậy mấy xã phải làm tờ xin thôi!»

Nghề lời quan hiền, các báo lý đều bực tức kêu nại lên tỉnh. Về việc này, quan công sứ, không ai chịu trách nhiệm. Nay quan này thứ lỗi, thì các xã vui lòng ký tờ xin thôi.

Sau khi hầu hết từ ngày, thấy trái sự các làng thuộc Tổng Tĩnh-châu đem dân tư ích làm con đường mới mở Diên-phước-Châu. Dân lý làm phản nản về tư thông tư của Bộ Tài chính số 21 ra ngày 30-5-34 mà dân không được gọi ơn.

Lại ngày 22-8-34 có trả lời đến Lê-Thạc, cựu lý trưởng làng Tuyền-bắc, Tổng Tĩnh Châu, phủ Sơn Tịnh, tới nhà hiền việc quan. Thạc từ chối, quan phủ dạy rằng: « Anh là người có học thức, chắc rõ việc đem dân tư ích làm đường là việc ích chung, vậy anh nên khuyên dân gắng làm cho xong đường, thì anh sẽ được tư thưởng. Có người nói: Lê-Thạc, hôm hầu hiền trước, có chứng dãn các nghị định và tư thông tư nói về khoản giao 5 ngày tư ích cho dân, đọc cho các quan nghe, lời lẽ rất ngọt ngào, nên nay được quan phủ thưởng, không rõ anh ta có ham mỗi thưởng mà quên lời trước không. »

Thuyết giả định

Nếu như giả gao mà được như giá năm 1929, 1930, thì xứ Nam-kỳ không bị ảnh hưởng khủng hoảng.

Nếu như các món thuế sản, như chè, quế, đường, tơ ở Trung kỳ mà khách hàng còn mua mạnh như trước thì vụ thuế sẽ thu quá.

Nếu như các công nghệ xứ này mà được lệnh chính phủ buộc dân đình hoãn thuế, thì chợ trong tỉnh kỳ này mau tan.

Nếu như mấy ông chủ hãng rượu, đại bài rượu mà chiếm cả các ghế nghị viên thì nghị trường kỳ này. Có phải vậy không?

THƠ TÍN
Cùng người dân Di lệ (Quảng-Bình)
Có được bài lại nói chuyện quyền báo trong làng mà không ký tên, không nói rõ làng, tòng, phủ, huyện, nên không đăng được.

Lời than phiền của các chủ xe ô tô

Từ có nạn khủng hoảng lại đây, các chủ xe ô tô (propriétaires d'automobiles de transport en commun) chịu ảnh hưởng một phần rất lớn. Mấy năm về trước, nghề vận tải hàng-xe ô tô rất phát đạt, vì xe ô tô, hành khách đông, nhà nước không có điều gì bố buộc, giá cho mỗi người đi, một cây số năm xu; sau lần lần càng ngày càng hạ, nhưng cũng còn có thể kiếm ăn được: nhà có một cỗ xe, mỗi tháng lòn phí rồi, may ra còn dư năm ba chục, không nhà cũng đủ tiêu.

Từ năm ngoài đến nay, tình cảnh các chủ xe ô tô, như Tourane vào Nhatrang, đường dài 520 cây số, một người hành khách trả chừng 1350 đến 2400; giá rẻ, khách thưa, dần dần (essence), dần nhớt (huile) cũng đồ dùng của xe, giá cả tăng lên, phần thêm bố buộc làm điều: trong hai tháng khám một lần, máy móc về ruột cho tốt, phải dùng toàn đèn điện, sơn cho mới, phải có bom chữa lửa (extincteur) mới cho phép chạy. Dọc đường không biết mấy chỗ đón xét, bắt người người hoặc năm ba chục của hàng (bagages), lần thứ nhất phạt 6500, lần thứ hai phạt 1000, chausseur bị tù, bị lấy giấy trả lại; có xe phạt không nổi, xin ở tù từ. Lại nghe qua tháng Septembre đây, xe nào muốn chạy phải đóng 500\$ trước!

Nhiều chủ xe trước nhờ xe mà khá, nay vì xe mà nghèo. Hiện nay khi thì xin trả thuế để xe năm nhà, người thì tìm phương bán xe, chứ không thể nào chạy được nữa. Người ta nói làm khó khăn như thế là có ý dẹp bớt xe ô tô để xe chạy. Thôi vậy thôi sớm muộn rồi đây, các xe ô tô thay bị thuế bỏ, sẽ thất nghiệp càng tăng, cái kiếp xe ô tô cũng đáng thương lắm nhĩ!

Dân đói làng ở Hà-tĩnh được giảm thuế điền thổ

Từ năm ngoài lại nay, ở Nam Bắc đều nghe có giảm thuế điền thổ cho dân, còn ở Trung kỳ thì chưa thấy tin hay gì. Các chủ ruộng của dân dọc theo giải Hoàng sơn ở miền Trung kỳ, như Nghệ-Tĩnh, vì mùa mất và thiên tai đói khát, Vỡ rồi kỳ Hội đồng báo bộ Trung kỳ để chuẩn theo ý kiến quan Khâm Sứ mà giảm thuế điền thổ cho dân đói ở Hà Tĩnh.

Mưa to gió lớn ở Bắc-kỳ

Từ trưa hôm 28 Aout ở Hanoi có mưa to gió lớn.

Con đường Hanoi - Hải-phòng, cách Hải-dương 10 cây số, có nhiều chỗ bị ngập xe đi không được; có 4 cây tre gãy đập bị ngã, một chiếc ô-tô đổ.

Đường Hải-dương Ninh-giang ngập nhiều chỗ, có hơn 20 tre gãy đập bị đứt gãy. Tại tỉnh lý Hải-dương, các phố đều ngập, chỉ trừ phố Đông-môn.

Ở Phai-lai nước sông tràn vào phố.

Lauchang

Imprimerie TIẾNG-DÂN HUB Districte girani • HUYNH-THOC-KHANG